

*Hoe Margrieta ende die coopman ontweecten uuter
bedweltheden, ¹ ende hoe si hem vonden
alleen, ende dat ² al wech was.*

Dat .XI. capittel.

[b1va] “O, Margarieta, bloome, hoe sijn wi bedroghen vanden helschen vianden, die u ende my garne hadden tot haren accorde bracht³ met valschen opsette! Wat schoonder casteel stont hier, daer wi nu staen, met schonen torren, cameran, verciert met schoonen tapijte ende gestoffeert met al dat eenen casteel toe behoren mach. Waer is dit nu vervaren?”

Margrieta antwoerde ende seide: “O, lieve vader ende vrient, het was al des duvels opset om ons te brenghen tot sinen wille, oft dat wi nae sinen raet doen souden. Ende hoe ghelijc was deen mijnen vader den hertoghe ... Tfiij, viant! Dijn raet, dijn opset is nu al niet. Ghy hadt mi gaerne in u nette ghetoghen, mer ghi hadt ghemist. Lof hebbe die moeder Maria, die mi verlost heeft vanden quaden, fellen, helschen draken wreet! Dus laet ons knielen ende haer dancken ende loven.⁴ Lof Maria moeder, fonteyne vol genaden, excellente leytsterre,⁵ die ons hebt by ghestaen in onser alder meester noot, daer ons die vianden ontfinghen als vrienden, ghecleet als mijn vader, ende dat mi den anderen viant becoerde met sijnder schoonheit! Lof, geneselike⁶ balsame, dat ic daer af verlost ben, ende al bi uwer groter gracen die overvloyende is! Want en hadde u grote gracie gedaen, die viant hadde ons moghen den hals breken. Mer ghy, moeder ende maecht, hebt ons behoet van allen quaden. Dies wi u nu ende eewelick loven ende dancken moeten.”

Doe stonden si op ende ginghen so verre dat si vernamen een hoeve, staende buten wege, ende dat was bider zee. Margrieta die

1. ontweecten uuter bedweltheden: weer bij bewustzijn kwamen

2. dat: dat het

3. tot haren accorde bracht: verleid hadden

4. Het is heel goed mogelijk dat tijdens een voordracht de voorlezer en de luisteraars hier op de knieën gingen tijdens deze lofzang.

5. Stella maris (sterre der zee) is een overbekend middeleeuws epitheton.

6. geneselike: heilzame, medicinale

O Margarieta bloome, hoe sijn
wi bedroghē vanden hellschen
viandē, die v en my garne haddē tot
harē accorde bracht met vallschen op
sette. Wat schoonder casteel stōt hier
daer wi nu staen, met schonē touren
camerē vertiert met schonē tapijte
en gestoffert met al dat eenē casteel
toe behoerē mach, waer is dit nu ver
uaren. Margrieta antwoerde en sei
de, o lieue vader en vrient het was al
des duuels opset om ons te bienghē
tot sinē wille, oft dat wi nae sinē vaet
doē souden, en hoe ghelijc was deen
mijnē vader dē heroghe. Eij vian
dijn vaet dīn opset is nu al niet, ghy
hadt mi gaerne in v nette ghetoghē,
mer ghi hadt ghemist, lof hebbe die
moeder maria die mi vlost heeft vā
den quādē sellen hellschē drahē wreec
Dus laet os knielen en haer danckē
en louē. Lof maria moeder fontey
ne vol genadē, excellēte leyfsterre die
ons hebt by ghestaen in onser alder
meester noot, daer os die viandē ont
singhē als vrendē, ghedees als mijn
vader, en dat mi den anderen vian
tetoerde met sijn der schoonheit, lof
geneselike ballame dat ic daer af ver
lost ben, en al bi uwer groter gracie
die ouerulopende is, wāten hadde v
grote gracie gedaen die vianthadde
ons moghē dē hals breken, mer ghy
moeder en maecht hebt ons behoert
vā allē quādē, dies wi v nu en ewe
lich louē en danckē moerē. Doe ston
dē si op en ginghē so verre dat si ver
namē eēn hoene staende butē wege,
en dat was bider zee. Margrieta die
bleef op dē oeuere vander zee sittende
en die coopmā soude gaē na die hoe
ue om te vernemē waer dat si warē.

Margrieta was droeue dat hi haer
daer alleen liet en seide, o lieue vrient
keert haest weder, ic sal seide die coop
man soe ic ierst can. Hier en tusschen
was die vianth in een scip gheuloghē
dat in die zee seplde, en dede dat scip
comen daer margrieta sadt seer be
duict. Die scippers vande schepe die
verwonderden in hē seluē, hoe dat si
daer quamē, en si saghē margrieten
sitten seer beduict en seide tot haer, o
schoone maecht hoe comdy daer alleē
butē alle liedē, het moet wat bediedē
dat ghi daer so sidet truerer. Mar
grieta antwoerde, ic en bē alleen niet
mijn vader is ginder verre in ghene
hoene gegaen om wētē waer dat wi
sijn. Die scippers seide, schoo maecht
comt in ons scip, wi sullen nae uwē
vader beidē tot dat hi comt, en sullen
v beide voerē bidē graue vā athenē.
Margrieta wreefde ofte si weder be
droghē waer en seide, o vrienden sidi
vā gods weghē hier comē, en sidi ooc
kerstē mensche, sidi gheē bedriegers,
neen wi voorwaer sprakē die schiplie
den, wi gelouē aendē ghecreyftē god
Jhūs xpūs vā narsarinen, en aē sijn
lieue moeder Die blide was dat was
margrieta, als si dat hoorde ginc si tē
schepe waert om te hebbē voetsel, wāt
si langhe geuast hadden die coopmā
en si. Doe si int scip ghetoiden was
soe quam die coopman dier vā verre
sach haestelich ghelopen om by haer
te sine, en die scippers die wintē hē
mer die vpāt diet scip dede verstekē
die drayde dat roer om so dat dat scip
vā lande ginc, en die scippers en com
stems niet ghekeerē, noch si en wistē
niet hoer bi quam. Margrieta was
in duiche en riep aendē coopmā seg

bleef op den oever vander zee sittende, ende die coopman soude gaen na die hoeve om te vernemen waer dat si waren. [b1vb] Margrieta was droeve dat hi haer daer alleen liet ende seide: “O, lieve vrient, keert haest¹ weder!”

“Ic sal,” seide die coopman, “soe ic ierst can.”

Hier en tusschen was die viant in een scip ghevloghen dat in die zee seylde, ende dede dat schip comen daer Margrieta sadt seer bedruckt. Die scippers vanden schepe die verwonderden in hem selven hoe dat si daer quamen, ende si saghen Margrieten sitten seer bedruckt, ende seiden tot haer: “O, schone maecht, hoe comdy daer alleen buten alle lieden? Het moet wat bedieden² dat ghi daer so sidt en[de] trueret.”

Margrieta antwoerde: “Ic en ben alleen niet. Mijn vader is ginder verre in ghene hoeve gegaen om weten waer dat wi sijn.”

Die scippers seiden: “Schoon maecht, comt in ons schip. Wi sullen nae uwen vader beiden tot dat hi comt, ende sullen u beide voeren biden grave van Athenen.”

Margrieta vreesde ofte si weder bedroghen waer, ende seide: “O, vrienden, sidi van Gods weghen hier comen, ende sidi ooc kersten menschen? Sidi gheen bedriegers?”

“Neen wi, voorwaer!”, spraken die schiplieden. “Wi geloven aenden ghecr[u]ysten God Jesus Cristus van Nasarenen ende aen Sijn lieve moeder.”

Die blide was dat was Margrieta. Als si dat hoorde, ginc si ten scepe waert om te hebben voetsel, want si langhe gevast hadden, die coopman ende si. Doe si int schip ghetorden³ was, soe quam die coopman, diet van verre sach, haestelick ghelopen om by haer te sine. Ende die schippers die wincten hem. Mer die vyant diet schip dede versteken,⁴ die drayde dat roer om so dat dat scip van lande ginc, ende die scippers en constens niet ghekeeren, noch si en wisten niet hoet bi quam. Margrieta was in drucke ende riep aenden coopman seg-[b2ra]ghende: “O, vader, nu sijn wi gesceiden, ghi van mi ende ic van dy, dat Gode gheclaecht moet sijn ende Sijn lieve moeder Maria!”

1. haest: snel

2. bedieden: betekenen, beduiden

3. ghetorden: getreden

4. versteken: wegdrijven

Die coopman riep haer vast aen, mer het was al om niet. Die vyant dede dat schip al ter zee waert in varen. Dus was Margrieta alleen onder vremde lieden ende buten kennissen.¹

1. buten kennissen: zonder bekenden

ghende. **D**e vader nu sijn wi geseide
 ghi vā mi. en ic van dy. dat gode ghe-
 daecht moet sijn. ende sijn lieue moe-
 der maria. Die coopman riep haer
 vast aē. mer het was al om niet. die
 vpant dede dat schip al ter zee waert
 in vate Dus was margrieta alleen
 onder vromde liede. en butē hēnissen
Hoe die coopmā daechde dat ver-
 lies van Margrieta. en hoe hi doe do-
 len ghinc tot hi quā vōe lutzenborch.

Dat. xij. capittel.

Ocroosteloos mensche vol van
 dolafen. waerlic ierst vande rō-
 uers beschaet. dīn goet ghenomen
 dīn bi leue. dīn wehuacr. Daer na
 ghecomē aen des Hertoghē dochter
 van lymborch. die ghi vont op eenē

boom sittēde. beuacn met grote danc
 verdoelt vā vader broeder en vrien-
 den. gode sijts ghedaecht dat wi nu
 versepde sijn. daer wi te samē so ve-
 le auentuerē gelede hebbe. **D**e viant
 wriet dit is v bedriif. ghi hebt os ghe-
 schepde. allendich man ic mach wel
 claghen. wat sal ic bestaen. wat sal ic
 bedriue. in mi en is gheen ruste. ic en
 sal niet op houdē vā dolene voor dat
 ic ben int lant vā lymborch bi dē her-
 toghe. en draghē hē die mare vā sijn
 der dochter. en hoe icker mede gheua-
 ren hebbe. hi sals verwonderen. als
 hēt aenhoirē sal. Dus ghinc die coop-
 man al clagēde tegē hē seluē en doel-
 de so langhe tot dat hi quā in lant vā
 lutzenborch. daer hi bleef dien nacht.

Hoe margarieta en die schippers
 quamē in die hauenē vā Athenē. en
 hoe die graue margrietē onthielt. en
 hoe sijn sone Estchytēs op haer ont-
 stach in liefden.

Dat. xij. capittel.

Den die scippers vā ver-
 re saghē die stad vā athe-
 nen sepde si. schoon maecht sijn
 blide. ic sie die stad daer wi we-
 sen wille. en ooc die hauenē. ooc
 sie ic die graue comēde ter poor-
 ten wt om sinē tol te hebben die
 wi hē schuldich sijn. Margrieta
 seide ap lacen suldi dan eenighe
 scade lide dats mi leer leet. neen
 seide die scippers dat is sijn recht
 Wi sijn hē sculdich dat schoonste
 iuweel dat wi in os schip hebbe.
 wel dat sijn recht is dat moet hē
 welgheschien. Mer deser talen
 sijnle gecomē in die hauenē vā
 der stad. En die graue heest hē
 lieden gheuraecht wat si glade had-
 den. Die schippers sepde. here wi heb-
 ben alle maniere vā specie. voert al-
 le maniere vā siden laken. fluweelē
 lakenē. gouden en silueren lakenen.
 voort siluere mijne en goudē mijne.

b ij

*Hoe die coopman claechde dat verlies van Ma[r]grieta, ende hoe
bi doe dolen ghinc tot hi quam toe Lutzenborch.*¹

Dat .XIJ. capittel.

“O, troosteloos mensche vol van dolasen!² Waerlic, ierst vanden rovers beschaet, dijn goet ghenomen, dijn bi leven,³ dijn welvaert, daer na ghecomen aen des hertoghen dochter van Lymborch, die ghi vont op eenen [b2rb] boom sittende, bevaen met groten druc, verdoelt van vader, broeder ende vrienden. Gode sijts gheclaecht dat wi nu versceyden sijn, daer wi te samen so vele aventueren geleden hebben. O, viant wreet, dit is u bedrijf! Ghi hebt ons ghescheyden. Allendich man, ic mach wel claghen. Wat sal ic bestaen? Wat sal ic bedriven? In mi en is gheen ruste. Ic en sal niet op houden van dolene voor dat ic ben int lant van Lymborch bi den hertoghe ende draghen hem die mare⁴ van sijnder dochter, ende hoe icker mede ghevaren hebbe. Hi sals verwonderen als hijt aenhoren sal!”

Dus ghinc die coopman al clagende tegen hem selven en[de] doelde so langhe tot dat hi quam in[t] lant van Lutzenborch, daer hi bleef dien nacht.

1. *Die alder excellenste cronyke van Brabant* (KBR Brussel, inc B 1371), ed. Jaap Tigelaar, cap. .xix.: “Ende Lymborch was doe een groot lant, daer Lutzenborch of Lutzellymborch een deel af was.”

2. dolasen: ellende, lijden

3. bi leven: broodwinning

4. mare: nieuwsbericht

[b2ra] *Hoe Margarieta ende die schippers quamen in die havenen van Athenen, ende hoe die grave Margrieten onthielt,¹ ende hoe sijn sone Etschijtes op haer ontstack in liefden.*

Dat .XIIJ. capittel.

[b2rb] Doen die sceppers van verre saghen die stadt van Athenen seyden si: “Schoon maecht, sijn blijde, ic sie die stadt daer wi wesen willen, ende ooc die havene. Ooc sie ic die grave comende ter poorten uut om sinen tol te hebben, die wi hem schuldich sijn.”

Margrieta seide: “Ay lacen, suldi dan eenighe scade lijdē? Dats mi seer leet!”

“Neen,” seiden die scippers, “dat is sijn recht. Wi sijn hem sculdich dat schoonste juweel dat wi in ons schip hebben. Wel, dat sijn recht is, dat moet hem wel gheschien.”

Met deser talen sijnse gecomen in die havenen vander stadt. Ende die grave heeft hem lieden ghevraecht wat si geladen hadden. Die schippers seyden: “Here, wi hebben alle maniere² van specien, voert alle maniere van siden laken, fluweelen lakenen, gouden ende silveren lakenen, voort silvere mijne³ ende gouden mijne, [b2va] alle manieren van ghestēten, uut Arabien goeden wijn. Dits dat tghene, here, dat wi gheladen hebben, ende ooc niet anders.”

Doe seide een van des graven lieden: “Ghi messegt!⁴ Ghy hebt an[ders] gheladen. Ghy hout verborghen dat schoonste juweel, ende dat wildi den grave ontsteken ende onthouden!”

Die schippers seyden: “Bi uwer weerden,⁵ here, wi en doen! Ick heb u ghenoeft allet tgoet dat wi geladen hebben. Comt int schip ende besietet selve wel!”

1. onthielt: in sijn huis opnam

2. maniere: soorten

3. silvere mijne: zilvererts [?]

4. Ghi messegt!: U spreekt onwaarheid!

5. Bi uwer weerden: Met alle respect

alle maniere vā ghesceente. wt Ara-
bien goede wijn. dus dat ighene here
dat wi ghelade hebbē. en ooc niet an-
ders. Doe seide een van des grauen
lieden. ghi meslegt ghy hebt anders
ders ghelade. ghy hout verborghen
dat schoonste iuweel. en dat wildi dē
graue ontficken en onthouden. Die
schippers sepdē bi uwer weerdē here
wi en doen. ick heb v ghe noemt aller
tgoet dat wi geladen hebbē comt int
schip en besietet selue wel. Die graue
antwoerde ic hebt wel ghesien. ick en
derft niet meere besien. ghy noemt v
specien. v lakene vā siden. vā siluere
en v an goude. v siluer. v gout. v ghe-
steente. maer ghi en noemet niet die
ouer schone ioucouwe die daer staet
daer en segdy niet vele af. dat houdy
wel verborghē. Die schipman seide. o
edel graue by uwer genade ic en heb
aen die ioncouwe gheen macht. ic
heble vondē sittende aenden ouere
vāder zee. en haer vader die was ge-
gaen in een hups niet verre. vā daer
en die schone macht quā in ons scip.
En wi beide na haer vader. mer den
storm stac os vā lande. dat wi bi font-
sen moesten ter zee waert in. ende wi
moesten daer laten optlant staen ha-
ren vader. dies die ouerschoone ma-
ghet seer bedroeft was so dat wel re-
den was. Aldus comtse auentuerlich
in ons schip. en hier te lande met ons
so ghi merche moecht. Die graue sep-
de dese selue maecht die wil ic hebben
voor mijnē tol. en ooc gheen ander
goet. Die schipman seide. o edel graue
laet die maecht in haer wesen. en ne-
met trostelicke iuweel dat ic heb v an
goude. ofte vā siluere. en laet die ma-
ghet sonder meldoe. si is so ouerschoō

en so lieklic dat schade en sāmer ware
dat si soude comē tot eeniger scandē.
Die graue seide ghi sprecht dorchdeli-
ken en wel. mer ic en begeer gheē an-
der iuweel. dan die maecht. Als mar-
grieta dat hoorde datse die graue vā
athenē begeerde voor sinē tol. so viel
si op haer knipē en seide. o edel graue
wat wildi doe met mi arme teer ma-
ghet. ic bid v hier met geboghē knipē
doer die maget maria d; ghi mi doch-
in gheender maniere en laet onteere
wāt ic arm maecht en heb nu ands
gheē goet. dā mī eere. en vloie ic die
so waer ic al geschient. Die graue sep-
de staet op schoō maecht. v en sal niet
mestchien. ghi sult dienen bi mīnder
vrouwē. ic sal v eer doe en gheē scāde
en dat ter eeren vā alle maechdē en
vrouwē. en ooc om dīn wt nemende
schoonheit. Mer segt mi hīnt vā waer
ghi sūt. en wie v vader oft moeder is
wāt so ic aē v habijt sien can en walt
nopt vileyn noch boer dī vader. dus
legt mi dīn af comste Als margrieta
dit hoorde was si vslaghē wat si ant-
woerde soude en sepdē aldus. O edel
graue ic ben wtē lande vā lymborch
eens coopmans dochter die bi qua der
aentueren sijn goet verloien heeft.
en dolen moet achter lande alsoe dat
schijnt. wāt os die schippers vondē so
si v geseyt hebbē aendē ouer vā der
zee butē ee grote boschagwe daer wi
verdoelt waren. Nu weet ghy edele
graue wie mīn vadere is. edne van
waer ic gheboren ben Dit graue sep-
de dat si int goede. mer gaerne soude
ic weten schone dochter hoe uwē na-
me is. Doen seide margrieta. o edele
graue ic hete margrieta. Margrieta
seide die graue met diē naem moet v

Die grave antwoerde: “Ic hebt wel ghesien. Ick en derft¹ niet meere besien. Ghy noemt u specien, u lakenen van siden, van silvere ende van goude, u silver, u gout, u ghesteente, maer ghi en noemet niet die over schone joncvrouwe die daer staet. Daer en segdy niet vele af. Dat houdy wel verborgen!”

Die schipman seide: “O, edel grave, by uwer genaden, ic en heb aen die joncvrouwe gheen macht. Ic hebse vonden sittende aenden oevere vander zee, ende haer vader die was gegaen in een huys niet verre van daer, ende die schone maecht quam in ons scip. Ende wi beiden² na haer vader, mer den storm stac ons van lande, dat wi bi fortsen³ moesten ter zee waert in. Ende wi moesten daer laten op tlant staen haren vader, dies die overschoone maghet seer bedroeft was, so dat wel reden was. Aldus comtse aventuerlick in ons schip ende hier te lande met ons, so ghi mercken moecht.”

Die grave seyde: “Dese selve maecht die wil ic hebben voor mijnen tol, ende ooc gheen ander goet!”

Die schipman seide: “O, edel grave, laet die maecht in haer wesen, ende nemet tcostelicste juweel dat ic heb van goude ofte van silvere, ende laet die maghet sonder mesdoen. Si is so over schoon [b2vb] ende so lieflic dat⁴ schade ende jammer waer dat si soude comen tot eeniger scanden.”

Die grave seide: “Ghi spreect duechdeliken ende wel, mer ic en begeer gheen ander juweel dan die maecht!”

Als Margrieta dat hoorde, datse die grave van Athenen begeerde voor sinen tol, so viel si op haer knyen ende seide: “O, edel gra[v]e, wat wildi doen met mi, arme, teer maghet? Ic bid u hier met geboghen knyen doer die maget Maria dat ghi mi doch in gheender manieren en laet onteeren, want ic, arm maecht, en heb nu anders gheen goet dan mijn eere. Ende verlore ic die, so waer ic al geschent!”

Die grave seyde: “Staet op, schoon maecht! U en sal niet messchien. Ghi sult dienen bi mijnder vrouwen. Ic sal u eer doen ende gheen scande, ende dat ter eeren van alle maechden ende vrouwen, ende ooc om dijn uut nemende soonheit. Mer segt mi, kint, van waer ghi

1. en derft: hoef het

2. beiden na: wachtten op

3. bi fortsen: door (natuur)geweld

4. dat: dat het

sijt, ende wie u vader oft moeder is, want so ic aen u habijt¹ sien can, en wast noyt vileyn² noch boer dijn vader. Dus segt mi dijn afcomste!”

Als Margrieta dit hoorde, was si verslaghen³ wat si antwoerden soude, ende seyde aldus: “O, edel grave, ic ben uutten lande van Lymborch, eens coopmans⁴ dochter, die bi quader aventueren sijn goet verloren heeft ende dolen moet achter lande,⁵ alsoe dat schijnt, want ons die scippers vonden, so si u geseyt hebben, aenden oever vander zee buten een grote bosschagye, daer wi verdoelt waren. Nu weet ghy, edele grave, wie mijn vadere is e[nd]e van waer ic gheboren ben.”

Die grave seyde: “Dat si int goede. Mer gaerne soude ic weten, schone dochter, hoe uwen name is.”

Doen seide Margrieta: “O, edele grave, ic hete Margrieta.”

“Margrieta,” seide die grave, “met dien naem moet u [b3ra] God kennen. Mer uwen toe naem sal sijn ‘Margrieta van Lymborch’, om dat ghi van daer gheboren sijt. Ende voort sult ghi sijn een camerier van mijnder huysvrouwen. Diendi haer wel, tsal u gheloont sijn!”

Margrieta dancte den grave seere, ende so deden hem die schip lieden ooc om der eeren wil die hi Margrieta dede. Ende si namen orlof aenden grave ende gingen in haer scheepen om haer goet te lossen ende te vercoopen.

Dus was Margrieta bi den grave onthouden, ende Etsijtes, des graven soen, die leide sijn sinnen aen Margrieten, somen horen sal eert eynde neemt.

1. habijt: kleding

2. vileyn: dorper

3. verslaghen: beschaamde verwarring — zij bevindt zich in een ‘oneerlijke’ situtatie en verzwijgt daarom haar identiteit.

4. coopmans dochter: kooplieden gingen door voor vermogend en waren doorgaans (zeer) goed gekleed.

5. achter lande: langs 's Heeren wegen

god kennē. mer uwē toe naē sal sijn
margrieta vā lymborch. om dat ghi
vā daer gheboirē sijt. en voort sult ghi
sijn eē camerier vā mijnē hupsuou
wen. diendi haer wel sal v gheloon
sijn. Margrieta dā ce dē graue seere
en so dedē hē die schip lieden ooc o der
eere wil die hi margrieta dede. En si
namē olof aendē graue. en gingē in
haer schepē. o haer goet te lossen en
te vcoopē. Dus was margrieta bi dē
graue othoudē. en cslutes des graue
soen die leide sijn sinne aē margrietē
somen hoirē saleert eynde neemt.

Hoe des hertoghe vā lymborchs
ridders margrietē al o gesocht hadde
en niet en vondē. en quamē weder te
houe. Dat. riiij. capittel.

Heraert seide. gefellen os sochē
is al mopte vloirē. wy hebbē ses
maendē wt geweest en wi en v nemē
nieuwers vā margrietē der schoone
maecht wat nu te rade. want waer
wi gaē rjide. oft heerē. tis al om niet.
ic waēde wel dat wi souldē verwouē
hebbē die. v. merc sluers dier die her
toghe op gheselt heeft. mer neen wi.
Doe seide euer aert. ic rade dat wi rep
sen bidē hertoge weder om thups. en
latē hē wetē hoe wi gheuarē hebben
Dus warē dese. h. herē te rade en re
dē weder o na dlāt vā lymborch daer
si haest gheredē in quamē. Comē de
voor die stad vā lymborch so quā hē
die hertoge teghē o te wetē hoe dat si
geuarē hadden. Euer aert en hercoen
raet quamē bidē hertoge. en dedē hē
reuerencie soot sijnre edelheit wel toe
behoerde. Die hertoghe die vrachde
mij herē hoe ist. hebdi per v nomē vā
margrietē mij dochter. hebdi v dient
die. v. merc sluers. Si seiden beide. o

9
edel hertoghe otte v an lymborch dat
wildē wi wel. so warē wi v blyt daer
wi nu diocue sijn. Hoe seide die herto
ghe hebdi dā vā haer niet vernomē
en ghi so langhe wt geweest hebt dat
geef. mi vzeemde. wat men soude in
vi. maendē doer rjide al kercken rjck
Doe seide si weder wi kennē here dat
dat al waer is. ghi sult hoirē die landē
en stedē die wi doer repst hebbē. ierst
in brabant hollāt en zeelant vielāt
en in west valen. cleeflant en geldre
en het lāt vā guplke en vādē berge.
het slicht vā colen. beperen en lassen
brandenborch en swauerlant mede.
het lāt vā oostē rjic al doer. en praliē.
en in löbardien. dē venetischē kant.
en rome in calaberen in polen in na
pels. die stadt dlant vā geneuē. en al
melanen doer. in switserlant ende in
viancrjic. in auernē en ooc in spaen
gien. in beraengien. en in enghelant
comende also doer v laenderen. in he
negouwe en hebben wi vā haer ghe
hoort noch connē v nemē hadde si in
senich vā dien lande geweest wi heb
ben al sulckē naercticheyt gedaen wi
haddender wel af verhoort mer lacē
neense. Als die hertoge dit hoorde en
hepndic vā lymborch sijn sone. doe
atwoerde hepndic en seide. o v adre
here tis vloirē gesocht die dierē hebbē
se verbetē ind bostchage. twaer ands
onmogelic. na dat die herē al dese lā
den doer locht hebbē. si souldender af
v nomē hebbē. in deen lāt oft in dand
Doe seide die hertoghe hepndic ghi
legt al waer. die dierē hebben se door.
dat gode geclaecht si. ghi herē ic dāc v
dat ghise gesocht hebt. ic salt v lonen.
dat ghūs my bedancken sult. gae wi
banckē. teeren Die voorghehoemde
b ij

Hoe des hertoghen van Lymborchs ridders Margrieten al om gesocht hadden ende niet en vonden ende quamen weder te hove.

Dat .XIIIJ. capittel.

Everaert seide: “Gesellen, ons soeken is al moyte verloren. Wy hebben ses maenden uut geweest, ende wi en vernemen nieuwers van Margrieten, der schoonder maecht. Wat nu te rade? Want waer wi gaen, rijden oft keeren, tis al om niet. Ic waende wel dat wi soudē erworven hebben die .v.^c. merc silvers,¹ dier die hertoghe op ghestelt² heeft. Mer, neen wi ...”

Doe seide [Coenraet]:³ “Ic rade dat wi reysen biden hertoge weder om thuyse ende laten hem weten hoe wi ghevaren hebben.”

Dus waren dese .IJ. heren te rade ende reden weder om na dlant van Limborch, daer si haest ghereden in quamen.

Comende voor die stadt van Lymborch so quam hem die hertoghe teghen om te weten hoe dat si gevaren hadden. Everaert ende her Coenraet quamen biden hertoghe ende deden hem reverencie, soot sijnre edelheit wel toe behoerde. Die hertoghe die vraechde: “Mijn heren, hoe ist? Hebdi yet vernomen van Margrieten, mijn dochter? Hebdi verdient die .v.^c merc silvers?”

Si seiden beide: “O, [b3rb] edel hertoghe Otte van Lymborch, dat wilden wi wel. So waren wi verblijt daer wi nu droeve sijn.”

“Hoe!?” seide die hertoghe. “Hebdi dan van haer niet vernomen, ende ghi so langhe uut geweest hebt? Dat geef mi vreemde,⁴ want men soude in .VI. maenden doer rijden al kerstenrijck.”

Doe seiden si weder: “Wi kennen,⁵ here, dat dat al waer is. Ghi sult horen die landen ende steden die wi doer reyst hebben: ierst in Brabant, Hollant ende Zeelant, Vrieslant ende in West valen,⁶

1. In capittel .X. was er nog sprake van .C. merc(k) silvers

2. op ghestelt: uitgelooft

3. Vorsterman 1516: eueraert — in jongere herdrukken is Coenraet de eerste spreker en antwoordt Everaert.

4. geef mi vreemde: verbaast mij

5. kennen: geven toe, bekennen

6. West Valen: Westfalen

Cleeflant¹ ende Geldre ende het lant van Guylke² ende vanden Berge,³ het sticht van Colen, Beyeren ende Sassen, Brandenborch ende Swaverlant mede, het lant van Oostenrijc al doer ende Ytalien ende in Lombardijen, den Veneetschen kant ende Rome, in Calaberen,⁴ in Polen,⁵ in Napels die stadt, dlant van Geneven⁶ ende al Melanen doer, in Switserlant ende in Vrancrijc, in Avernen⁷ ende ooc in Spaengien, in Be[r]taengien ende in Enghelant, comende also doer Vlaenderen, in Henegouwe en hebben wi van haer ghehoort noch connen vernemen. Hadde si in eenich van dien lande geweest, wi hebben al sulcken naersticheyt⁸ gedaen, wi haddender wel af verhoort! Mer lacen, neense.”

Als die hertoge dit hoorde ende Heyndric van Lymborch, sijn sone, doe antwoerde Heyndric ende seyde: “O, vader here, tis verloren gesocht. Die dieren hebbense verbeter inder bosschage. Twaer anders onmogelic, na dat die heren al dese landen doersocht hebben, si soudender af vernomen hebben in deen lant oft in dander.”

Doe seyde die hertoghe: “Heyndric, ghi segt al waer. Die dieren hebbense doo[t], dat Gode geclaecht si. Ghi heren, ic danc u dat ghise gesocht hebt. Ic salt u lonen dat ghijs my bedancken sult. Gae wi banckenteeren!”⁹

Die voorghenoemde [b3va] her Everaert ende Coenraet wistens hem danck, ende si volchden den hertoghe ter salen, so hi belast¹⁰ hadde.

1. Cleeflant: het land rond Kleef / Kleve

2. Guylke: Gulik (Jülich)

3. vanden Berge: het graafschap / hertogdom Berg

4. Calaberen: Calabria

5. Polen: Apulië

6. Geneven: Genua

7. Avernen: Navarra

8. naersticheyt: inspanningen

9. banckenteeren: eten — gebruikelijk is de spelling: ‘bancketeren’.

10. belast: opgedragen

her euer aert en coenraet wistens hē
danck. en si volchde den hertoghe ter
salen so hi belast hadde.

Hoe d; des graue sone vā athenē
claechde vā liefde die hi op margarie
ren droech. Dat. xv. capittel.

Wats mijn. hoe heeft mi liefde
bedwongē op eē die schoōste
die gracelicste vā welen diemē vindē
mach in alle die werelt. d; is die ouer
schone margrieta vā lymborch des
coopmās dochter. wiens edel schone
wel volmaecthede mij herte vierich
ontkeert. datmē een vie van haer te
sine dunct. N. jaer. Venus wat heb
di aē mi versien. dat ghi mij herte al
dus doer schiet met uwē heilige stra
len. berouende mi mijn cracht sin en
memorie. Margrieta welschoone
bloeme. hoe luttel weet ghi dat ich be

hangē bē met uwer minnē. geuange
inraette vā amouesheden. Marg
rieta margrieta v vadere en was
noyt gheē coopmā. mer het was een
edel man also d;ijn habijt d;ijn wesen
d;ij werckē wel betonē. Wāt al v doē
dat is edelre dā edel. en alle edelhede
die heeftse lief. en si haet alle vileynic
hedē. en bemit alle eerbaerhedē. En
dat sijn die punē die mi doē blakē int
vier vā minnē. en schaemte verbiet
mi haer mijnē last tondechene. Hoe
sal ic dan maken. ay laten ic en weert
wāt ontseptse mi troost ic stouue van
duicke. nochtās voeget elche maecht
wel dat weygerē. Dus stōt erschijtes
tegē hē seluē en claechde. beladē met
groter kantechjen. hoe dat h;ijt makē
mochte dat hy troost vcrege vā haer
die hē die sinnē ghestolen hadde.

Hoe margarieta haer seluen ver
wandelen ginc indē wijngaert daer
Erschijtes bi haer quam.

Dat. xvi. capittel.

Demē hier vrueth
de beduifst bouen
screuen. hoe groote ghe
noechte dat ic sie beduif
van herpen van luyten
sancouen slopten tis mi
al verdriet. ich waer vele
lieuer hy vader en moed
dan hier te sine. nochtās
so doet mi die graue van
athenē al waer ic sijn ey
ghen dochter. wat ic ghe
dincken can dat is mi be
reet. dies ic gode danc dat
ic hier geraect ben. Va
der en moeder en broeder
heynduc ic wūde dat ghi
wist dat ic so wel hier ben. mer laten
neen ghi. dies v vaderlick herte weert
ic wel seer tonueden is. Och ofte die
coopmā dat geluc had dat hi quame